

YTTRANDE

Ds 2022:4

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 8 juni, 2022

Remissyttrande avseende Ds Ökade möjligheter till användning av välfärdsteknik inom äldreomsorgen (Ds 2022:4).

Pensionärsorganisationen RPG - Riksförbundet PensionärsGemenskap har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen i rubricerad promemoria och lämnar följande synpunkter.

RPG ställer sig positiv till utredningens förslag att det i socialtjänstlagen tas in en bestämmelse om att digital teknik får användas när bistånd ges i form av hemtjänst eller boende i särskilt boende samt att den digitala tekniken bara ska få användas utanför kroppen.

Välfärdsteknik är ett bra komplement men löser inte de utmaningar som äldreomsorgen står inför. RPG värnar hela människan och den mänskliga omvårdanden eller kontakten vården kan aldrig ersättas fullt ut av en maskin eller en tjänst oavsett mottagares ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning. Det är också väsentligt som utredningen tar upp och som RPG fullt ut stödjer, att den enskildes önskan och vilja höras och respekteras. Välfärdsteknik ska aldrig kunna påtvingas. De etiska aspekterna bör utredas mer.

Enligt utredningens uppgift beräknas antalet kvinnor och män som är 80 år eller äldre öka med 340 000 personer (60%) fram till 2035. Under samma tid krävs att arbetskraften ökar kraftigt inom vård och omsorg för att möta den ökade andelen äldre. Antalet i arbetsför ålder ökar dock inte i samma utsträckning för att täcka upp behovet av arbetskraft i äldreomsorgen. Välfärdsteknik kan därför vara ett viktigt komplement i äldreomsorgen, men ett teknokratiskt förhållningssätt löser inte dagens kris i äldreomsorgen eller inom sjukvården.

Några kommentarer till utredningens förslag:

Säkerhet och personlig integritet. Utredningen tar upp vikten av att föreskrifter finns för behandlingen av personuppgifter; vem som har rätt att ta del av uppgifter, lagring och gallring av uppgifter. Det krävs också föreskrifter om hur själva systemen ska säkras och hur den enskilde kan skyddas för driftsstörningar och cyberangrepp. Inget av detta tar utredningen upp.

Klimatförändringarna kommer att påverka vädermönstret och eldistributionen. Valfärdsteknik måste kunna fungera trots störningar i elnäten. Vidare ser vi en mer osäker omvärld där risken för cyberangrepp och kriminalitet ökar. Analys eller påpekanden om vikten av redundans och säkerhet saknas helt i utredningen.

Ekonomi. Utredningen har en positiv ansats till välfärdsteknik och tecknar en ljus bild av teknikens möjligheter inom äldreomsorgen. Men redan idag har kommuner ansträngd ekonomi och det saknas medel för att höja löner och erbjuda anständiga arbetstider för personal inom äldreomsorgen. Valfärdstekniken ska köpas in och underhållas och inom IT-yrkena råder personalbrist och ett högre löneläge. Valfärdsteknik är inte gratis.

Humanism. Tekniken kan aldrig ersätta människan i vården och välfärdstekniken är inte den enda lösningen på framtida utmaningar. Det krävs fortsatt arbete för att höja statusen på vård- och omsorgsyrkena där rimliga arbetstider, höjda löner, karriärvägar kan vara några incitament. Samt en humanistisk syn på människan där mottagarens vilja respekteras och hörsammas. Man ska ha rätt att tacka nej till välfärdsteknik och ändå få den omsorg som man har rätt till.

Nationell styrning. Till utredningen behövs hänvisning till hur välfärdstekniken ska upphandlas, driftsättas, utbildas och underhållas. Idag ansvarar en mängd olika aktörer för delar inom välfärdstekniken. För att få bättre struktur och ekonomi välkomnar RPG ytterligare förslag på hur den nationella styrningen, lagring av uppgifter och inköpen ska kunna skötas på ett ekonomiskt och säkert sätt.

RPG har i den tidigare utredningen om "Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14)" föreslagit att *en myndighet* får helhetsansvar för välfärdsteknikområdet på nationell nivå. När det exempelvis gäller pensioner har Pensionsmyndigheten ett övergripande ansvar och kan optimera delar av pensionssystemet på ett positivt sätt.

Bistånd av välfärdstekniken ska vara jämställd och jämlik i hela Sverige. Bistånd ska ges av biståndshandläggare på samma grunder oavsett om det gäller män eller kvinnor. Likaså var i landet man bor. En viktig grundregel som inte nog kan poängteras i utbildningen av biståndshandläggare. Gamla könsnormer måste brytas där männen prioriteras hos biståndshandläggare. Ett tråkigt faktum som utredningen om den nya socialtjänstlagen under ledning av Margareta Winberg pekade på.

Stockholm 8 juni, 2022

Ann-Christin Lindbom
Förbundsordförande RPG (Riksförbundet PensionärsGemenskap)